ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު
[2026]SC48
2023/SC-A/01
ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް
ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ ވ. މިވެސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުاله ޙަމީދު
ނިމުނު ތާރީޚު
10 ނޮވެންބަރު 2026

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ
2020/HC-A/252
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް
ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ މިވެސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
ޤާނޫނީ ވަކީލު: 1. ޢަލީ ރިޟާ އިސްމާޢީލް، ޤާނޫނީ ވަކީލު: 1. ޙުސްނީ މުބާރިކް، އެމިކަސް
ދަފްތަރު ނަންބަރު ރސ 7172 ކިއުރީ އެލް.އެލް.ޕީ
2. ޢަލީ ސަމީރު، މއ. ވޭސައިޑް 610 ފްލެޓް، 2. އަޙްމަދު ޝިފާޢު، އެމިކަސް ކިއުރީ
އެލް.އެލް.ޕީ
މަދަނީ – މަސައްކަތާއި މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަ – ހެކި ހުށަހެޅުމާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ –
ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކުގެ ކޮންޓްރެކް ޓު – ކޯޓުގެ ކުރީގެ ނިންމުމަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުން

ފިހުރިސް ތު
ފަނޑި ޔާރު ޑރ. މު ޙައްމަ ދު އިބް ރާހީމް ގެ ރައުޔު (ފަނޑި ޔާރު ޢާއި ޝާ ޝު ޖޫން މު ޙައްމަ ދު އަދި ފަނޑި ޔާރު
اله
ޢަބް ދު ޙަމީ ދު ތާއީދު ކު ރައްވާ ފައި)
1...
ތަޢާރަފް
1..
ސި ވިލް ކޯ ޓު ގެ ނިންމުން
2..
ދިވެހިރާއް ޖޭ ގެ ހައިކޯ ޓު ގެ ނިންމުން
4..
ދިވެހިރާއްޖޭ ގެ ސު ޕްރީމް ކޯ ޓު ގަ އި ކު ރެވުނު އިސް ތިއުނާ ފު
8...
އިސް ތިއުނާ ގެ ޚުލާސާ
ފު 8...
ޙަވާލާދެވޭ މު ޢާމަލާތު
9..
އު ފުލުނު ދަޢުވާ
10...
ހެކި ހުށަހެޅުމާ އި ސާބި ތުކު ރުމު ގެ ޒިންމާ
11...
ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފައި ނުވާކަން
13..
؟
ކޮންޓް ރެކް ޓެ އް ވުޖޫ ދުވެ ފައިވޭތޯ
15...
އިސާ އްކަން ހޭތޯ
ފަ ދަ ޖެ 20...
ދިވެހިރާއް ޖޭ ގެ ހައިކޯ ޓު ގެ ކު ރީގެ ޙުކު މަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފައި ނުވުން
23..
ނިންމުން އަދި ނަތީޖާ
25...
ފަނޑި ޔާރު ޢާއި ޝާ ޝު ޖޫން މު ޙައްމަ ދުގެ ރައުޔު
25..
اله
ފަނޑި ޔާރު ޢަބް ދު ޙަމީ ދުގެ ރައުޔު
25...
ޙުކު މް
25..

2023/SC-A/01 [2026]SC48
`
ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ ވ. މިވެސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
[2026] SC48
ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު (ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދު އަދި ފަނޑިޔާރު
ޢަބްދުاله ޙަމީދު ތާއީދު ކުރައްވާފައި)
ތަޢާރަ ފް
1. މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/252 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު
ކުރުމަށްޓަކައި ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ1 (މީގެ ފަހުން "ޕީ.އެސް.އެމް" މިހެން އިޝާރާތްކޮށްފައިވާ)
ގެ ފަރާތުން މި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، ބެލި އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައެކެވެ. މި މައްސަލައިގައި
އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ މިވެސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (މީގެ ފަހުން "މިވެސް" މިހެން
އިޝާރާތްކޮށްފައިވާ)2 އެވެ.
2. ޕީ.އެސް.އެމްގެ ސްޓޫޑިއޯ 1 ގެ ސައުންޑް ޕްރޫފް ކުރުމާއި މަރާމާތު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްފައިވާކަމަށް
ބަޔާންކޮށް 900,470.00ރ. (ނުވަލައްކަ ހަތަރުސަތޭކަ ހަތްދިހަ ދިވެހި ރުފިޔާ) ދައްކާ
ޚަލާސްކުރުމަށާއި، ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެމް.އެމް.އެމް ޕާކު އަދި އެމް.އެމް.އައި ލިމްކޮކްގެ ނަން ބޯޑު
ހަދާފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށް 559,998.00ރ. (ފަސްލައްކަ ފަންސާސްނުވަހާސް ނުވަސަތޭކަ ނުވަދިހަ
3
އަށް ދިވެހި ރުފިޔާ) ދައްކާ ޚަލާސްކުރު މަށް އަންގައި މިވެސް އިން ޕީ.އެސް.އެމްއަށް ދެ އިންވޮއިސް
އެއް ފޮނުވިއެވެ.
1ކުންފުނި ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު C-0732/2017
2ކުންފުނި ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު C-496/2014
3ނަންބަރު /001/2019INV-Mivesއިންވޮއިސް އަދި ނަންބަރު /002/2019INV-Mivesއިންވޮއިސް
1

2023/SC-A/01 [2026]SC48
3. މަތީގައި ބަޔާންކުރެވުނު ދެ އިންވޮއިސް ("ދެ އިންވޮއިސް") ޕީ.އެސް.އެމްއަށް ފޮނުވާފައިވަނީ
15 މޭ 2019 ގައެވެ. މި އިންވޮއިސްތަކުގައިވާ ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ އެންމެ ފަހުގެ ތާރީޚަކީ އެ
އިންވޮއިސްތައް ރައްދުވި ތާރީޚުކަމަށް އިންވޮއިސްގައި ލިޔެފައިވެއެވެ.
4. އަދި އިންވޮއިސް ލިބޭތާ 24 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ކަމަކަށް އިންކާރުކުރާނަމަ އެކަން
އަންގަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކުރުމާއެކު، ފައިސާ ނުދައްކާ ހިނގާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް އިންވޮއިސްގެ ޖުމްލަ
އަދަދުގެ 2% (ދޭއް އިންސައްތަ) ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
5. މި ބުނެވުނު އިންވޮއިސް ތަކުގައިވާ ޖުމްލަ 1,460,468.00ރ. (އެއްމިލި އަން ހަތަރުލައްކަ
ފަސްދޮޅަސްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސްއަށެއް ދިވެހި ރުފިޔާ) ޕީ.އެސް.އެމް އިން ދައްކަންޖެހޭ
ދުވަހަށް ދައްކާފައި ނުވާކަމަށް ބުނެ ފައިސާ ހޯދުމާއި އިންވޮއިސްތަކުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖޫރިމަނާ
ފައިސާ ހޯދުމަށް އެދި މިވެސްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިއެވެ.
6. ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަ ނިމިފައިވަނީ ޕީ.އެސް.އެމް އާ އެއްކޮޅަށެވެ. އެއަށްފަހު، ސިވިލް
ކޯޓުގެ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް މިވެސް އިން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން އެ މައްސަލަ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ މިވެސް އާ އެއްކޮޅަށެވެ. މިހާރު ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ
ޕީ.އެސް.އެމްއިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން މި ކޯޓުން ބަލަމުންދާ
މައްސަލައެވެ.
ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން
7. ޕީ.އެސް.އެމްގެ މައްޗަށް މިވެސް އިން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ
ނަންބަރު 2481/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.
8. ސިވިލް ކޯޓުން މި މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވަނީ، ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ ފައިސާއަކީ، ޕީ.އެސް.އެމް އިން
މިވެސްއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ނުވާ ކަމަށެވެ.
2

2023/SC-A/01 [2026]SC48
9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކުރި މައިގަނޑު ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި އަންނަނި ވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ.
9.1. "ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާއިން އިމަރޖެންސީ ޙާލަތުގައި މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރިކަމުގެ
"
ލިޔުން މި ނަމުގައި ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގެ ލެޓަރ ހެޑެއްގައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ
ލިޔުން ފިޔަވައި، މިވެސްއިން ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް ލިޔުމެއްގައި މި ދަޢުވާ ގައި ހިމެނޭ
ކޯޓޭޝަންތަކުގައި ބަޔާންވެގެންވާ މަސައްކަތް ދަޢުވާކުރާ މިވެސްއާ ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަމަށް
ދަލާލަތުކޮށްދޭ އެއްވެސް ނައްސެއް ބަޔާންވެފައިނުވުން.
9.2. އަދި އެ ލިޔުންތަކަކީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެތެރޭގެ ސެކްޝަންތަކުގެ މެދުގައި މުޢާމަލާތުކުރުމަށް
ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އެތެރޭގެ ލިޔުންތަކެއްކަމަށް ބެލެވޭ ލިޔުންތަކެއްކަން އެނގޭ ކަމާއި އޭގެ
ތެރެއިން ބައެއް ލިޔުމުގައި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ސޮއިކޮށްފައިވެސް ނުވާކަން އެނގެން
އޮންނަކަން.
9.3. ޕީ.އެސް.އެމްގެ ލެޓަރ ހެޑްގައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ "އިމަރޖެންސީ ގުޑްސް އެންޑް
"
ސަރވިސް ރެކުއިޒިޝަން ފޯމް އަދި އިމަރޖެންސީ ގުޑްސް އެންޑް ސަރވިސް
"
ރެކުއިޒިޝަން ފޯމް އަކީ ޕީ.އެސް.އެމްއިން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ދެލިޔުން ނޫންކަމަށް ބުނެ
އެ ކުންފުނީގެ ފަރާތުން އެ ދެ ލިޔުމާމެދު ޝައްކު އުފައްދައި އެ ދެ ލިޔުމުގައި
ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން ސޮއިކޮށްފައިވާކަމަށް ލިޔުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 03 ފަރާތުގެ
ތެރެއިން ދެފަރާތްކަމުގައިވާ ފާޠިމަތު ނުމާ ރަޝީދު އާ ފާޠިމަތު ޝިފާ އެ ދެ ލިޔުމުގައިވާ
ސޮޔަކީ އެ ފަރާތްތަކުގެ ސޮއި ނޫންކަމަށާއި އެއީ އެ ދެފަރާތުން ސޮއިކޮށްފައިވާ ލިޔުންތަކެއް
ނޫންކަމަށް ބުނެ ޝަރީޢަތުގައި ހެކިބަސް ދީފައިވާތީ، އެ ދެ ލިޔުމަކީ ޕީ.އެސް.އެމް އިން
މިވެސް އާ މަސައްކަތް ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަން އެނގޭ ދެ ލިޔުން ނޫންކަން.
9.4. ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ޝަފަހީ ހެކިން ހާޒިރުކުރުމަށް މިވެސްއަށް ތަކުރާރުކޮށް
ޝަރީޢަތުން ފުރުސަތު ދިނުމުންވެސް ޝަފަހީ ހެކިން ހާޒިރުކޮށްފައިނުވުން.
3

2023/SC-A/01 [2026]SC48
9.5. ޕީ.އެސް.އެމްއިން ހުށަހެޅި ދެ ޝަފަހީ ހެކިން، މިވެސްއިން ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ ފަދަ
މަސައްކަތްތަކެއް 2018 ވަނަ އަހަރު ތެރޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޑުގެ ގޯތިތެރޭގަ އާއި
ޓީ.ވީ.އެމް ބިލްޑިންގ ގޯތިތެރޭގައި ކޮށްފައިވާކަން އެނގޭކަމަށް ބުނެ، އެ މަސައްކަތްކުރީ
މިވެސް އިންކަން ނޭނގޭ ކަމަށާއި އަދި އެ މަސައްކަތް މިވެސް އާ ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަން
ނޭނގޭކަމަށް ބުނެފައިވުން.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު ގެ ނިންމުން
10. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2481/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް މިވެސްއިން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު
2020/HC-A/252 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.
11. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން މި މައްސަލައިގައި
ޙުކުމްކޮށްފައިވަނީ، 1,460,468.00ރ. (އެއްމިލިޔަން ހަތަރުލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ
ފަސްދޮޅަސްއަށެއް ދިވެހި ރުފިޔާ) އަކީ ޕީ.އެސް.އެމްއިން މިވެސްއަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއް ކަމަށް
ކަނޑައަޅައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށެވެ.
12. މި ދެންނެވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އަޣްލަބިއްޔަތު ރައުޔުގައި ބިނާކޮށްފައިވަނީ އަންނަ ނިވި ކަންކަމުގެ
މައްޗަށެވެ.
12.1. މިވެސް އިން ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެމް.އެމް.އައި ވައިފައި ޕާރކް އަދި އެމް.އެމް.އައި ލިމްކޮކްވިންގ
ނަން ބޯޑާއި ސްޓޫޑިއޯ އެކެއް ސައުންޑް ޕްރޫފް ކުރުމުގެ މަސައްކަތްކޮށްދީފައިވަނީ އަމިއްލަ
ތަކެތީގައި، އަމިއްލަ ލޭބަރ ބޭނުންކޮށްގެންކަން އެނގެން އޮންނަކަން.
12.2. މައްސަލާގައި ހިމެނޭ އެއް ފަރާތުން ކަން ހިނގާފައިވާކަމަށް ބުނާ ގޮތަކީ މައްސަލާގައި ހިމެނޭ
އަނެއް ފަރާތުން އެ ކަމާމެދު އެއްބަސްވާ ކަމެއް ކަމުގައި ނުވާނަމަ، ނުވަތަ އެ ކަމާމެދު
4

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ޚިލާފެއް އުފައްދާކަމެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ނުކުތާތަކާމެދު ފަނޑިޔާރު ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންވާނީ
ދެފަރާތުން ދައްކާ ވާހަކަތައް އަޑުއެހުމަށްފަހު، ބޮޑަށް ބުރަވެވޭ މިންގަނޑުންކަން.
12.3. މި މައްސަލާގައި މިވެސްއިން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކަކީ، ޕީ.އެސް.އެމްއިން އެދިގެން
ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކެއްތޯ ބަލާއިރު، ޕީ.އެސް.އެމްގެ އިންޓާރނަލް މެމޯއަށް ބެލުމުން އެ
މަސައްކަތަކީ ޕީ.އެސް.އެމްއިން ބޭނުންވެގެން އެ މަސައްކަތް ކުރެވޭނެ ފަރާތަކާ ޙަވާލުކޮށްގެން
ވަކި ތާރީޚެއްގެ ކުރިން ނިންމަން ބޭނުންވެފައިވާ މަސައްކަތްތަކެއްކަން އެނގޭކަން.
12.4. މިވެސްއިން ހުށަހަޅާފައިވާ "ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާއިން އިމަރޖެންސީ ޙާލަތުގައި
"
މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރިކަމުގެ ލިޔުން މި ނަމުގައި ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގެ ލެޓަރ ހެޑްގައި
ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ލިޔުމުން އެ މަސައްކަތް ޙަވާލުކޮށްފައިވަނީ މިވެސް އާކަން ބަލަންޖެހޭކަން.
12.5. މިވެސް އިން ހުށަހެޅި ދެ އިންވޮއިސްއަށް ބަލާއިރު އެ އިންވޮއިސްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މަސައްކަތްތަކާއި މިވެސްއިންއިން ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ތަފްސީލު އާއި އިމަރޖެންސީ ގުޑްސް
އެންޑް ސަރވިސް ރިކުއިޒިޝަން ފޯމް އާއި ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާއިން އިމަޖެންސީ
ޙާލަތުގައި މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރި ކަމުގެ ލިޔުން އަދި އިދާރީ މެމޯ އަދި ޕީ.އެސް.އެމްގެ
ނަންބަރު 389 ބޯޑު ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތައް ކަމުން އެ
މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަން ބަލަންޖެހޭ ކަމާއި މި އިންވޮއިސްގައިވާ މަސައްކަތްތަކަކީ ކޮންމެވެސް
ފަރާތަކުން ޕީ.އެސް.އެމްއަށް ކޮށްދީފައިވާ މަސައްކަތްތަކެއްކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމްއިން ބުނެފައިވާތީ
މަސައްކަތްކުރި ކަމާމެދު ޚިލާފެއް ނެތްކަން.
12.6. ކޮންޓްރެކްޓަކީ ޤާނޫނަކުން ވަކިގޮތަކަށް އޮތުން ލާޒިމު ނުކުރާހާ ހިނދަކު ވަކިގޮތަކަށް އޮތުން
ލާޒިމުވާ އެއްޗަކަށް ނުވާތީ ވެ، އެއް ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކަށް ޞަރީޙަ ބަހުން
އިޖާބަދިނުމަކާ ނުލައި، އެ ހުށަހެޅުން ރައްދުވީ ފަރާތުން އެ ހުށަހެޅުން ބަލައިގަނެފައިވާކަން
5

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ދޭހަވާ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި
ބުނާ ހަމަތަކަށް ބަލައި އީޖާބާއި ޤަބޫލުވީކަން އެނގޭކަމެއްކަން.
12.7. ދެފަރާތު ދެމެދު އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްފައި ނުވިނަމަވެސް، ޕީ.އެސް.އެމް އާއި މިވެސް
ދެމެދު ކުރެވިފައިވާ މުޢާމަލާތްތަކަށް ބަލައި އެއްބަސްވުމެއް އޮތްކަމަށް ބަލަންޖެހޭކަން.
12.8. ޢާންމު އުސޫލެއްގެ ގޮތުން މަދަނީ ޚުސޫމާތް ތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އުފުލުމަކީ ދަޢުވާކުރާ
ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމުގައިވިޔަސް ދަޢުވާގެ ދިފާއުގައި ކުރާ ދިފާއީ ދަޢުވާ
ސާބިތުކުރުމަކީ ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމަށްވީހިނދު، މިވެސް އިން
ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް އެ ފަރާތާ ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނެ ކަމަށާއި އެ
މަސައްކަތްތައް އެތާނގައި ކޮށްފައިވަނީ އެހެން ފަރާތަކުން ކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމްއިން ބުނާނަމަ
މި އުޞޫލު މި މައްސަލައިގައި ތަޠުބީޤުކޮށް އެ ކަންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި ދެއްކުމަކީ
ޕީ.އެސް.އެމްއިން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްކަން.
12.9. ހެކިންގެ ކިބައިގައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރޭގައި ހެކި ބަހުގައި ތުހުމަތު އުފެދޭފަދަ
ކަމެއް ނެތުން ހިމެނޭއިރު، މި މައްސަލާގައި ހެކިބަސްދީފައިވާ ފާޠިމަތު ނުމާ ރަޝީދު އަދި
ފާޠިމަތު ޝިފާ އަކީ ޕީ.އެސް.އެމްގައި މަސައްކަތްކުރާ ދެމީހުންކަމަށްވެސް އެ ފަރާތުން
ބުނެފައިވާއިރު އެ ފަރާތްތަކުން ޕީ.އެސް.އެމްއާ އެއްކޮޅަށް ދޭ ހެކިބަހަކީ އެ ފަރާތްތަކުގެ
މަސްލަޙަތުވެސް ހިމެނޭ ކަމެއްގައި ދެވޭ ހެކިބަހެއް ކަމަށްވާއިރު ދަށުކޯޓުން އެ ފަރާތްތަކުގެ
ހެކިބަހަށް ބުރަދަންދީ މިވެސް އިން ކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބުނާ މަސައްކަތްތައް ޝަރީޢަތަށް
ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ އެންމެ ރަ ނގަޅަށް ކަމަށް ނުބެލެވޭކަން.
12.10. މި މައްސަލާގައި މިވެސްއިން ހުށަހަޅާފައިވާ އިންވޮއިސްތަކުގައިވާ މަސައްކަތްތަކަކީ
ޕީ.އެސް.އެމްއިން އެދިގެން މިވެސްއިން ކޮށްދީފައިވާ މަސައްކަތްތަކެއްކަން ސަބަބުވެރި
އިންސާނެއްގެ ވިސްނުމުން ބެލުމުން ޤަބޫލުކުރެވޭތީ، މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ގައި
6

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންވޮއިސްތަކުގައިވާ ފައިސާގެ ޢަދަދަކީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން މިވެސްއަށް
ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާކަން.
13. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ތަފާތުވި ރަޢުޔު ބިނާކުރި ސަބަބު ތަކުގެ ތެރޭގައި އަންނަނި ވި ކަންކަން
ހިމެނެއެވެ.
13.1. ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ޒިންމާއަކީ ދަޢުވާ ވެރިޔާގެ ޒިންމާއަކަށްވާއިރު، މި މައްސަލާގައި
މިވެސްގެ ފަރާތުން ކޯޓު މެދުވެރިކޮށް އެއްވެސް ލިޔުމެއް ހޯދުމަށް އެދިފައިވާކަން އެނގެން
ނެތްއިރު، މިވެސްގެ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރުންގެ އިސް
ނެގުމަކަށް ޕީ.އެސް.އެމްއަށް އެންގުމެއް އަންގައިގެން ހޯދަންޖެހޭ ލިޔުމެއް އޮވެގެން ހޯދާފައި
ނުވާކަމުގައި ބަލަންޖެހޭ ހަމަ އެއް އޮތްކަމުގައި ނުދެކޭކަން.
13.2. މަދަނީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި އިންވޮއިސްއެއް ރައްދުވެފައި އެއަށް ޖަވާބުނުދީ އޮތުމަކީ އޭގައިވާ
ކަންކަން ޤަބޫލުކޮށްގަތުން ކަމުގައި ބެލޭނެ ޤާނޫނީ ހަމައެއް ކަމުގައި ނުދެކޭކަން.
13.3. މިވެސް އިން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިއުންތަކުން މިވެސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ
އިންވޮއިސްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކަކީ ޕީ.އެސް.އެމްއިން ޙަވާލުކުރި
މަސައްކަތްތަކެއްކަން އެނގެން ނެތްއިރު، ޕީ.އެސް.އެމްގެ މުދަލާއި ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި
ޢަމަލުކުރާނެ ސިޔާސަތުގައިވާ ފަދައިން، އަދި ޢާ ންމު އުޞޫލުންވެސް މި ބާވަތުގެ
މަސައްކަތްތައް ރަސްމީ އުޞޫލުން ޙަވާލު ކުރެވިގެން ކުރެވޭ ފަދައަކުން މި މަސައްކަތް މިވެސް
އާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކިތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް މިވެސްގެ ފަރާތުން އުފުލަންޖެހޭ އިލްތިޒާމް މަދަނީ މިންގަނޑުން
މިވެސްގެ ފަރާތުން އުފުލާފައިވާ ކަމުގައި ބަލާނެ އަސާސެއް ނެތްކަން.
13.4. މިވެސްގެ ފަރާތުން ދަށުކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިއުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ
ރިޕޯޓުގައި އެ ލިޔުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ ރަނގަޅަށް ނޫންކަން އެނގޭފަދަ ޤާނޫނީ ނުވަތަ
7

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ޝަރުޢީ ހުއްޖަތެއް މިވެސް އިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދެއްކިފައި ނުވާތީ، އެ
ލިޔުންތަކަށް ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ ރަނގަޅަށް ކަމުގައިކަން.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ކުރެވުނު އިސްތިއުނާފު
14. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/252 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް
ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި ނުކުތާތަކެވެ.
(ހ) ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ
5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށްކަން.
(ށ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ، ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ
5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފަށްކަން.
(ނ) ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ
ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ ކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ
މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންވެފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވުން.
(ރ) ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް މައްސަލަ
ނިންމާފައިވުން.
(ބ) ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދަށުކޯޓު މަރުޙަލާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ ބުރަދަނެއް ނެތް ހެކިތަކާއި
ޤަރީނާތަކުން ސާބިތުވާން ނެތްކަންކަން ހަމަ އެ ހެކިތަކާއި ޤަރީނާތަކުގެ މައްޗަށް ބުރަވެ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލައިގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަވާފައިވުން.
އިސްތިއު ނާފު ގެ ޚުލާސާ
15. ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރަމުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ ފަސް ނުކުތާއެކެވެ. މި
ނުކުތާތަކުގެ ފާހަގަކުރާ ކަން ކަން ބެހިގެންވަނީ ދެ ބަޔަކަށެވެ.
8

2023/SC-A/01 [2026]SC48
(ހ) ފުރަތަމަ ބަޔަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި މައްސަލާގައި ހުށަހެޅުނު ކަންކަމަށް ބަލައި، މި
ފަރާތްތަ ކުގެ މެދުގައި މުޢާމަލާތްކޮށް ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުޖޫދުވެ ފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ހެކި
ހުށަހެޅުމާއި ސާބިތުކުރުމުގެ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާ ފަށްކަމަށް ބަޔާންކޮށް އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާ
ފިޔަވައި ދެން ހުރި ނުކުތާ ތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށެވެ.
(ށ) ދެވަނަ ބަޔަކީ، އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއެވެ. އެއީ، މައްސަލައެއް ނިންމާއިރު އެ ކޯޓުން
ކުރިންކޮށްފައިވާ އެފަދަ އެހެން މައްސަލަތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަމަށް ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ
5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރު ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން
މައްސަލަ ނިންމުމުގައި މި ބާވަތުގެ އެހެން މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާ އެ ކޯޓުން ކުރިން ނިންމާފައިވާ
ބިގް ބޮކްސް (މުޙައްމަދު އަރީޝް) ވ. ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ4 ("ބިގް ބޮކްސް މައްސަލަ")
އަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ
މައްޗަށެވެ.
16. މި ކަންކަން ހުށަހެޅު މަށްފަހު، ޕީ.އެސް.އެމް އިން އެދިފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޙުކުމަށް
ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ޙުކުމް ބާ ޠިލުކޮށް ދަށުކޯޓުގެ ޙުކުމް ދަމަހައްޓައި ދިނުމަށެވެ.
17. މިވެސް އިން މި އިސްތިއުނާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު
ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށެވެ.
ޙަވާލާދެވޭ މުޢާމަލާތު
18. މި މައްސަލާގައި ޙަވާލާދެވެނީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެދުމުގެ މަތިން މިވެސް އިން ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ
އަންނަ ނިވި ދެ މަސައްކަތެވެ.
2021/HC-A/224
9

2023/SC-A/01 [2026]SC48
(ހ) ފުރަތަމަ މަސައްކަތަކީ، ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެމް.އެމް.އެމް ޕާކު އަދި އެމް.އެމް.އައި ލިމްކޮކް ގެ ނަން
ބޯޑު ހެދުމެވެ. މި މަސައްކަތުގެ އަގަކީ 559,998.00ރ. (ފަސްލައްކަ ފަންސާސްނުވަހާސް
ނުވަސަތޭކަ ނުވަދިހައަށެއް ދިވެހި ރުފިޔާ) ކަމަށް މިވެސް އިން ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.
(ށ) ދެވަނަ މަސައްކަތަކީ، ޕީ.އެސް.އެމްގެ ސްޓޫޑިއޯ 1 ގެ ސައުންޑް ޕްރޫފް ކުރުމާއި މަރާމާތުކުރުމުގެ
މަސައްކަތެވެ. މި މަސައްކަތުގެ އަގަކީ 900,470.00ރ. (ނުވަލައްކަ ހަތަރުސަތޭކަ ހަތްދިހަ
ދިވެހި ރުފިޔާ) ކަމަށް މިވެސް އިން ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.
19. މި ބުނެވުނު ދެ މަސައްކަތުގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް މިވެސްއިން ޕީ.އެސް.އެމްއަށް އިންވޮއިސް ފޮނުވިއެވެ.
މިވެސް އިން ބުނާ ގޮތުގައި ފުރަތަމަ އިންވޮއިސް ހުށަހެޅީ 11 ޖަ ނަވަރީ 2019 ގައެވެ. މި
އިންވޮއިސްއަށް އިޖާބައެއް ނުދިނުމުން ޕީ.އެސް.އެމްއަށް އިންވޮއިސް އަލުން ފޮނުވާފައިވަނީ
15 މޭ 2019 ގައެވެ.5 އެއަށްފަހު، 15 ޖުލައި 2019 ގައި ދަށުކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅީކަމަށް
މިވެސް އިން ބަޔާންކުރެއެވެ.
އުފުލުނު ދަޢުވާ
20. ދަށުކޯޓަށް މި މައްސަލާގައި ހުށަހެޅިފައި އޮތް ދަޢުވާ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ މިވެސްގެ ފަރާތުން
ޕީ.އެސް.އެމްއަށް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށްފަހު، 15 މޭ 2019 ވަނަ ދުވަހު ވަގުތުން ޖުމްލަ
1,460,468.00ރ. (އެއްމިލިޔަން ހަތަރު ލައްކަ ފަސްދޮޅަސްހާސް ހަތަރު ސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އަށެއް
ރުފިޔާ) ދައްކާ ޚަލާސްކުރުމަށް އަންގާ ޕީ.އެސް.އެމްއަށް ފޮނުވި ދެ އިންވޮއިސް ރައްދުވެފައިވާ ހިނދު،
އެ އިންވޮއިސްތަކަށް ފައިސާ ދައްކާފައި ނުވާތީވެ، އެ ފައިސާ ހޯދުމަށެ ވެ. މިވެސްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި
ދަޢުވާގައި ބަޔާންކުރެވުނު ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ދުވަހަށް ދައްކާފައިނުވާތީވެ އެ ފައިސާ ދައްކާ ތާރީޚާއި
5މިވެސްގެ ވަކީލު އަލްއުސްތާޛު ޙުސްނީ މުބާރިކް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަ (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ
ނަންބަރު /252A-HC2020/ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިނުމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 47 ވަނަ ސަޕްހާ)
10

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ހަމައަށް އިންވޮއިސްތަކުގައިވާ ރޭޓުން ޖަޒާއީ ޝަރުޠު ގެ ގޮތުގައި ޖެހޭ ޖޫރިމަނާ ފައިސާ މިވެސްއަށް
ލިބިދިނުން އެދި ފައިވެއެވެ.
21. ދަޢުވާކޮށްފައިވަނީ ދެ އިންވޮއިސްއެއްގެ ފައިސާ ހޯދުމަށެވެ. ދަށުކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ މިވެސް
އިން ކޮށްފައިވާ ކަމަށް ދެ އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކީ އެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ
މަސައްކަތެއްކަން އެނގޭނެފަދަ ކާފީ ހެކި ހުށަހަޅާފައިނުވާތީވެ، ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ ސާބިތު
ނުވާކަމަށެވެ. ނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ވަނީ ދަށުކޯޓުގެ މި ނިންމުން ބާޠި ލުކޮށް މިވެސްއިން
ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައެވެ.
ހެކި ހުށަހެޅުމާއި ސާބިތުކުރުމުގެ ޒިންމާ
22. މަދަނީ ޚުސޫމަތުގައި ސާބިތު ކުރުމުގެ ބުރަ އުފުލުމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިޔަތެކެވެ. އަދި މި
މާނައިގެ ތެރޭގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަކީ ހަމައެކަނި ދަޢުވާ ކޯޓުގައި އުފުލާ ފަރާތް ނޫންކަމަށާއި، ދަޢުވާ
ރައްދުވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ދިފާޢީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަކީ އެ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަން އެނގެއެވެ.
ހަމަ މިއާއެކު، ދަފްޢު އުފުލާ ފަރާތުން އެކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ ހެކި ހުށަހެޅުމާއި އަދި
ހުށަހަޅާ ހެއްކަކީ (އަނެއް ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެއްކާ އަޅާކިޔާއިރު) އެ ދަފްޢު ސާބިތުކުރުމަށް
އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ހެއްކަކަށް ވާންޖެހޭނެކަން އެނގެއެވެ. މި ބުނެވު ނު ކަންކަމަކީ މި ކޯޓުގެ
6
އަޙްމަދު ނާޝިދު ވ. މުޙައްމަދު މުސްތަފާ އާއި މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
8 7
އޮފީސް މި ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމެވެ.
23. ޙަވާލާދެވޭ މަސައްކަތް "ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނޭ ކަމަށާއި އެ މަސައްކަތްތައް އެތާނ ގައި ކޮށްފައިވަނީ އެހެން
"
ފަރާތަކުން ކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމްއިން ބުނާނަމަ އެކަން ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި ދެއްކުމަކީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ
6ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /02A-SC2010/ޤަޟިއްޔާ
7ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /13A-SC2014/ޤަޟިއްޔާ
8ޕީއެސްއެމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާ
11

2023/SC-A/01 [2026]SC48
9
ޒިންމާއެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ރަނގަޅަށް ނޫންކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް
އިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި ހުށަހެޅުމަކީ މިވެސްގެ ޒިންމާއެއްކަމަށް
ޕީ.އެސް.އެމް އިން ބުނެއެވެ. އަދި ދަޢުވާއެއް ކުރެވޭއިރު ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހެއްކާއި ޤަރީނާ
ހުންނަންވާނޭ ކަމާއި، މި މައްސަލާގައި އެ ނިސްބަތަށް ހެކި ނެތްކަމަށް ދަށުކޯޓުން ނިންމާފައިވާކަމަށް
ޕީ.އެސް.އެމްއިން މި އިސްތިއުނާފުގައި ތަކުރާރުކޮށް ބުނެއެވެ.
24. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި ނިންމުން އަޙްމަދު ނާޝިދު މައްސަލަ އާއި މުޙައްމަދު ސަޢީދު
މައްސަލާ ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަދަނީ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގެ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް
ޕީ.އެސް.އެމް އިން ބުނެއެވެ. ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް
އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާން ވާނެކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭ ގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ
143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ އޮތުމާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނިންމުން
ޚިލާފުވާކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން ދެކޭކަމަށް ބަޔާންކުރެއެވެ.
25. ކުރިމަތީގައި މި އޮތް މައްސަލައަށް ބަލައިފިނަމަ، އިންވޮއިސްގައިވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރީ މިވެސް
އިންނެވެ. އިންވޮއިސްގައިވާ މަސައްކަތް ކުރިންކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ މިވެސްގެ ޒިންމާއެކެވެ.
ޕީ.އެސް.އެމް އިން އަގަށް އެއްބަސްވިކަމަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ ވެސް މިވެސްގެ ޒިންމާއެކެވެ. މި
ދަޢުވާއަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން ވަނީ އިންކާރުކުރުމުގެ އިތުރަށް ހެކިވެސް ހުށަހަޅާފައެވެ. ހުށަހަޅާފައިވާ
ދަޢުވާ ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ބުރަ އޮންނާނީ މިވެސްގެ ކިބައިގައެވެ. މިވެސް އާ މަސައްކަތެއް
ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނެކަމަށް ސާބިތުކޮށް ދިނުމަކީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ ޒިންމާއެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ މަދަނީ
ދަޢުވާއެއްގައި ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ މައުޞޫމު ފަރާތެއްކަން ސާބިތުކޮށްދޭންޖެހޭނެ ހަމައެއް ނެތެވެ.
އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މިވެސް އާ މަސައްކަތެއް ޙަވާލުކޮށްފައި ނުވާނެކަމަށް
9ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު /252A-HC2020/ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ގެ 27 ވަނަ ޕެރެގްރާފް
12

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ޕީ.އެސް.އެމް އިން ބުނާނަމަ، އެކަމުގެ މައްޗަށް ހެކި ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ
ޢަމަލުކުރެވޭ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.
ހެއްކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަން
26. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މިވެސް އިން އެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި
10
ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިއެވެ.
27. މިގޮތުން، އެ ކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔެކިއުންތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ މިވެސް އިން މަސައްކަތުގެ
އަގު ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދެ އިންވޮއިސް އާއި، އަދި އެ ދެ އިންވޮއިސްގައި ޙަވާލާދޭ ދެ ކޯޓޭޝަނާއި،
ޕީ.އެސް.އެމްގެ "އެމެޖެންސީ ގުޑްސް އެންޑް ސަރވިސް ރިކިއުސިޓްސް ފޯމު" ގެ ކޮޕީއެއްކަމަށް ބުނާ
ލިޔުމަކާއި، "ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާއިން އިމަރޖެ ންސީ ޙާލަތުގައި މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރިކަމުގެ
"
ލިޔުން މި ސުރުޚީ ޖަހާފައި އޮންނަ ލިޔުމަކާއި، އިދާރީ މެމޯ އަކާއި، ޕަބްލިކް ސަ ރވިސް މީޑިއާގެ
ބޯޑުގެ ނިން މުމެއް ގޮތަށް އޮތް ލިޔުމެކެވެ.
28. މި ބަޔާންކުރެވުނު ލިޔުންތަކުން މިވެސް އާ މަސައްކަތް ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަން ސާބިތު ނުވާކަމަށް
ދަށުކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން ބަޔާންކުރެއެވެ. އެ ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު ދެ
ކޯޓޭޝަނާއި އިންވޮއިސް ފިޔަވައި ދެން ހުރި ލިޔުންތަ ކަކީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެތެރޭގެ ލިޔުންތަކެއް ކަމަށް
ބުނާ ލިޔުމެވެ. ޕީ.އެސް.އެމް ގެ އެތެރޭގެ ލިޔުންތަކެއް މިވެސް އާ ޙަވާލު ނުކުރާކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމްއިން
11
ބުނެއެވެ. އަދި އެ ލިޔުންތަކުގެ ޞައްޙަ ކަމާމެދު ޕީ.އެސް.އެމް އިން ސުވާލު އުފައްދައެވެ. އަސްލަކީ
ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމައްޗަށް ހުށަހެޅޭ ލިޔުންތަކަކީ ޞައްޙަ މަގުން ހޯދާފައިވާ ޞައްޙަ ލިޔެކިއުންކަމަށް
10ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު /252A-HC2020/ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 18 ވަނަ ޕެރެގްރާފް
11މި ލިޔުންތަށް ލިބުނު ގޮތަކާ ބެހޭގޮތުން ، 01 އޮކްޓޫބަރު 2026 ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މިވެސްގެ ވަކީލު
އަޙްމަދު ޝިފާޢު އާ ސުވާލުކުރުމުން ސާފު ޖަވާބެއް ނެތެވެ. ނަމަވެސް މި ލިޔުންތަށް ލިބުނީ ޕީއެސްއެމްގެ މުވައްޒަފަކު ޙަވާލުކުރުމުންކަމަށް މިވެސް
އިން ދަށުކޯޓުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެ މުވައްޒަފާ ޕީ.އެސް.އެމް އިން ސުވާލުކުރުމުން އެކަމަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާކަމަށް ޕީ.އެސް. އެމް އިން
31 ސެޕްޓެންބަރު 2019 ގައި ދަށުކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި އޮންނަ ބަޔާނުގައި ބުނެއެވެ.
13

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ބެލުމެވެ. ނަމަވެސް އެ ކަމާމެދު ސުވާލެއް އުފެދިއްޖެނަމަ އެ ލިޔުމެއް ހޯދިގޮތަކާއި އަދި ލިޔުމުގެ
ޞައްޙަކަން ބަޔާންކޮށް ދިނުމުގެ ޒިންމާ އޮތީ ލިޔުމެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ މައްޗަށެވެ.
29. މި މައްސަލައަށް ބަލައިފިނަ މަ، ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެތެރޭގެ ލިޔުންތަކެއް މިވެސްއަށް ލިބުނީ ޤާނޫނު
ހުއްދަކުރާ ސީދާ މަގަކުންކަން ސާބިތުކޮށް ދިނުމަކީ މިވެސްގެ މައްޗަށް އޮތް ފުރަތަމަ ޒިންމާއެވެ.
އެއަށްފަހު ސުވާލު އުފައްދާ ލިޔުންތައް އެއީ ޞައްޙަ ލިޔުންތަކެއްކަން ސާބިތުކޮށް ދިނުމަކީ ދެވަނަ
ޒިންމާއެވެ. ނަމަވެސް އެ ދެ ޒިންމާ މިވެސްއަށް އަދާކުރެވިފައި ނުވެއެވެ. މި ޙާލަތުގައި އެ ލިޔުންތަކަށް
ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން ބަރޯސާވެ ގޮތް ނިންމިދާނެ ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ. އެހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން
އެ ލިޔުންތަކަށް ބަރޯސާވެފައިވަނީ ރަނގަޅަށް ކަމަށް ނުފެނެއެވެ.
30. ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން އެ ފަރާތުގެ ދެ މުވައްޒަފަކު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ޙާ ޟިރުވެ ލިޔުންތަކުގެ
ޞައްޙަކަމާމެދު ސުވާލު އުފައްދާފައިވެއެވެ. އަދި އޭގެ ތެރެއިން ބައެއް ލިޔެކިއުމުގައި އޮތީ އެ
ފަރާތްތަކުގެ ސޮއިކަމަށް ފެންނަން އޮންނާތީވެ އެ ސޮއިއާމެދު ވެސް އެ ދެ މުވައްޒަފުން ސުވާލު
އުފައްދާފައިވެއެވެ12. އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ހެކިބަހުން 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ
އަޑުގެ ގޯތިތެރޭގަ އާއި ޓީ.ވީ. އެމް ބިލްޑިންގ ތެރޭގައި މި މުޢާމަލާ ތުގައި ޙަވާލާދެވޭ ފަދަ މަސައްކަތްތަކެއް
ކޮށްފައިވާކަން އެނގޭ ކަމާއި، މިއިން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ބަހުން އެ މަސައްކަތް ކުރީ މިވެސްއިން
ކަން އެނގެން ނެތްކަން އެނގެއެވެ.
31. ކުރިން ބަޔާންކުރި ދެ މުވައްޒަފުން ޕީ.އެސް.އެމްއާ އެއްކޮޅަށް ދޭ ހެކިބަހަކީ އެފަރާތުގެ މަސްލަޙަތު
ހިމެނޭ ކަމެއްގައި ދެވޭ ހެކިބަހެއްގެ ގޮތުގައި ދެކި އެފަދަ ހެކި ބަހަކަށް ބުރަދަން ނުދެވޭކަމަށް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އިޝާރާތްކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް، ލިޔެކިއުމެއް ނެތް
މުޢާމަލާތެއްގައި އެކަމެއް ހިނގާދިޔަގޮތް ސާފުވާނީ ކުންފުނީގެ މުވައްޒަފުން ނުވަތަ އޮފިޝަލުންގެ
ބަހުންނެވެ. އަދި ކުންފުނީގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވީތީވެ އެ ސަބަބަށްޓަކައި އެ ފަރާތްތަކުގެ ހެކިބަސް
12ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު /2019C-Cv2481/ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ޕެރެގްރާފް (ނ)
14

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ކޯޓަށް ބަލައިނުގަތުމަށް އޮތް އުޒުރެއްވެސް ނޫންމެއެވެ. ކަންމިހެން އޮތްއިރު، ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން
ހުށަހެޅި އެ ފަރާތުގެ މުވައްޒަފުންގެ ހެކި ބަހާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސްވެ
ބުނެވުނު ކަންކަމަކީ ހަރުދަނާ އުޞޫލުތަކެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރެވި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމެއް
ނޫނެވެ.
ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުޖޫދުވެފައިވޭ ތޯ ؟
32. ކޮންޓްރެކްޓަކީ ޤާނޫނުގައިވާ ފަދައިން ދެފަރާތެއްގެ ދެމެދުގައި ބަނދެވޭ އެއްބަސްވުމަކަށް ވާހިނދު ،
ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ލާޒިމުކުރާ އުންޞުރުތައް ފުރިހަމަ ވާންޖެހޭނެއެވެ. ޤާނޫނު ޤަބޫލުކުރާ ނުވަތަ ޤާނޫނު
ބާރުދޭ ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ހިމެނޭ ރުކުންތަކަކީ ( )1 ހުށަހެޅުން، ( )2 ޤަބޫލުކުރުން،)3(މުޤާބިލު ،
(4) ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަނދެވޭ ގުޅުމެއް އުފެއްދުމުގެ ނިޔަތް އޮތުން،) (5 ކޮންޓްރެކްޓް އުފެއްދުމުގެ
ޤާބިލިއްޔަތު ހުރުން އަދި ( )6 ރުހުން އޮތުން، މިއެވެ. ހަމަމިއާއެކު ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުމަށްފަހު އެ
ކޮންޓްރެކްޓަށް ގެނެވޭ ކޮންމެ ބަދަލަކީވެސް އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތަށް ދެ ފަރާތުން ރުހިގެން ގެނެވޭ
ބަދަލަކަށް ވާންވާނެއެވެ. ލިޔުމުން ވެފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓަކަށް އެހެން ގޮތަކަށް ބަދަލެއް އައިސްފައިވާ
13
ކަމަށް ބުނާނަމަ އެކަން ސާބިތުކޮށް ދިނުމަކީ އެގޮތަށް ބުނާ ފަރާތެއްގެ ޒިންމާ އެކެވެ.
33. އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ އުންޞުރުތަކަކީ، ކޮންޓްރެކްޓެއް އުފަންވުމަށް ލާޒިމު ކަންކަމެވެ. އެއީ ސާފުކޮށް
ލިޔެވިފައިވާ އޮންނަ ކޮންޓްރެކްޓެއް ކަމުގައިވިޔަސް އަދި ނުލިޔެވި އޮންނަ ޟިމްނީ ކޮންޓްރެކްޓެއް
ކަމުގައި ވިޔަސް ތަފާތުވާ ކަމެއް ނޫނެވެ. މީގެ އިތުރުން ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ވަކި ޝަރުޠުތަކެއް ނުވަތަ
ސިފަތަކެއް ހުންނަންޖެހޭ ކަމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑަޅާފައިވާނަމަ އެ ޝަރުޠުތަކެއް ނުވަތަ ސިފަތަކެއް
14
ފުރިހަމަވެފައި އޮތުމަކީ ކޮންޓްރެކްޓެއް ޞައްޙަކަން މަތީ ތަންފީޒުވުމަށް ލާޒިމު ކަމެކެވެ.
13ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙަސަން ޙަލީމް ވ. ހަރންގް ތެރޭ ހެންގް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް 2009/SC-A/30((އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް
ކޯޓުގެ ސެންޓަރ އެންޓަރޕްރައިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ޓްރޮޕިކް އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް 2022 [SC 87]މާޅޮސްމަޑުލު އުތުރުބުރީ
އުނގޫފާރު ކައުންސިލްގެ އިދާރާ ވ. ޢަބްދުއްސައްތާރު ޢަބްދު اله އާއި އިތުރު 6 ފަރާތް [2024]SC 10
(14ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙަސަން ޙަލީމް ވ. ހަރންގް ތެރޭ ހެންގް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް 2009/SC-A/30(
15

2023/SC-A/01 [2026]SC48
34. މި މައްސަލައަށް ބަލައިފިނަމަ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވިފައިވާ
15
މުޢާމަލާތްތަކަށް ބަލައި ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުޖޫދުވެފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ފާހަގަކުރާ
ކަމަކީ ޕީ.އެސް.އެމް އިން ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅައި އެ ހުށަހެޅުން މިވެސް އިން ޤަ ބޫލުކޮށްފައިވާކަން
ދޭހަވާ ގޮތަށް ޢަމަލުކޮށްފައިވާކަމަށް އެނގޭކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. ލިޔުމުން އެއްބަސްވުމެއް ނެތްކަމުގައި
ވިޔަސް މި މައްސަލާގައި ޙަ ވާލާދެވޭ މަސައްކަތްކުރުމަށް މިވެސް އާ ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަން އެނގޭކަމަށް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އަޣްލަބިއްޔަތު ރައުޔުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮވެއެވެ.
35. މިހެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ފާހަގަކުރިކަމުގައި ވިޔަސް ޕީ.އެސް.އެމްގެ ފަރާތުން ޙަ ވާލާދެވޭ
މަސައްކަތްކުރުމަށް މިވެސް ކިބައިން އެދުނު ކަމެއް އެނގޭކަށް ނެތެވެ. މިވެސްގެ ފަރާތުން މަސައްކަތުގެ
ދެ ކޯޓޭޝަނެއް ހުށަހަޅާފައި އޮވެއެވެ. ނަމަވެސް ޕީ.އެސް.އެމް އިން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން ބޭނުންވެ،
ޕާޗޭސް އޯޑަރު ހަދައި، ކޯޓޭޝަންތަކަށް އެދިފައިވާ ކަމެއް އެނގެން ނެތެވެ. އަދި މިކަމާގުޅޭ ގޮތުން
ޕީ.އެސް.އެމް އިން މިވެސްއާ މުޢާމަލާތްކޮށްފައިވާކަން އެނގެން ނެތެވެ. މި ޙަޤީޤަ ތްވަނީ ދަށުކޯޓުގައި
ސާބިތުވެފައެވެ. އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި މައްސަލާގައި އީޖާބާއި ޤަ ބޫލު
ފުރިހަމަވެފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށް ފައިވަނީ މައްސަލައިގައި ސާބިތުވެފައިހުރި ވާޤިޔާތަކުގެ އަލީގައި
ރަނގަޅަށް ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ. އަދި ޤާނޫނުގައި ބުނާ ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ އެހެނިހެން
ރުކުންތަކާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމި ގޮތެއް އެ ކޯޓުގެ ނިންމު މު ން އެނގެން ނެތެވެ.
36. މި މައްސަލައިގައި ޙަވާލާދެވޭ މުޢާމަލާތާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ
މަޖިލީހުގައި މިވެސް އާ ސުވާލުކުރެވުނެވެ. މިގޮތުން ކޯޓޭޝަނާ ގުޅޭގޮތުން ބުނެފައިވަނީ ޕީ.އެސް.އެމް
އިން ފޯނުކޮށްފައި ކޯޓޭޝަނެއް ހުށަހެޅުމަށް އެދުނު ކަމަށެވެ. ގުޅި މީހާގެ ނަމެއް އެ ނގޭތޯ އެހުމުން
އޭގެ ޖަވާބެއް މިވެސްގެ ކިބައިގައި ނެތެވެ. ކޯޓޭޝަން ހުށަހެޅީ ކޮންތާކަށްތޯ އެހުމުން، އޭގެ ޖަވާބުގައި
ބުނެފައިވަނީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ ކައުންޓަރަށް ކަމުގައެ ވެ. މި ދެ ކޯޓޭޝަނަށް ބަލާއިރު:
15ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު /252A-HC2020/ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 25 އަދި 26 ވަނަ ޕެރެގްރާފް
16

2023/SC-A/01 [2026]SC48
(ހ) ފުރަތަމަ ކޯޓޭޝަންގައި އޮތީ 8 މޭ 2018 ތާރީޚެ ވެ. މި ކޯޓޭޝަންގައި ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ
މަސައްކަތަކީ ކުރި ން ތަފްސީލު ދެވިފައިވާ ސްޓޫޑިއޯ މަސައްކަތެވެ. ހުށަހަޅާފައިވާ ފައިސާގެ
ޖުމްލައަކީ 900,470.00ރ. (ނުވަލައްކަ ހަތަރު ސަތޭކަ ހަތްދިހަ ރުފިޔާ) އެވެ. މަސައްކަތް
ނިންމުމަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 10 ދުވަހެވެ.
(ށ) ދެވަނަ ކޯޓޭޝަނުގައި އޮތީ 19 ޖުލައި 2018 ތާރީޚެވެ. މި ކޯޓޭޝަނުގައި ކުރުމަށް
ހުށަހަޅާފައިވަނީ ކުރިން ތަފްސީލު ދެވިފައިވާ ނަންބޯޑު ހެދުމުގެ މަސައްކަތެވެ. އަދި ހުށަހަޅާފައިވާ
ފައިސާގެ ޢަދަދަކީ 559,998.00ރ. (ފަސްލައްކަ ފަންސާސް ނުވަހާސް ނުވަ ސަތޭކަ ނުވަދިހަ
އަށްރުފިޔާ) އެވެ. މި މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 10 ދުވަހެވެ.
37. ފުރަތަމަ ކޯޓޭޝަން ހުށަހަޅާފައި އޮތީ 8 މޭ 2018 ގައެވެ. ކޯޓޭޝަންގައި މަސައްކަތް ނިންމަން
ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ 10 ދުވަހެވެ. މި ކޯޓޭޝަންގައި އޮތް މަސައްކަތް ނިމުނު ތާރީޚެއް މިވެސްއަށް
ބަޔާންކޮށްދެވިފައި ނުވެއެވެ. ދެވަނަ ކޯޓޭޝަންގައި އޮތް ތާރީޚަކީ 19 ޖުލައި 2018 އެވެ. މި
ކޯޓޭޝަންގައި އޮ ތް މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތީ 10 ދުވަހެވެ. މި މަސައްކަތް ނިމުނު
ތާރީޚެއް މިވެސްއަށް ބަޔާންކޮށް ދެވިފައި ނުވެއެވެ. މި ދެ ކޯޓޭޝަންގައި މަސައްކަތްކުރަން މުއްދަތަކަށް
އެއްބަސްވެފައިވޭތޯ ސުވާލުކުރުމުން އޭގެ ޖަވާބެއްވެސް މިވެސް ކިބައިގައި ނެތެވެ. މަސައްކަތް ނިންމި
ކަމުގެ ލިޔުމެއް އޮތްތޯ ސުވާލު ކުރުމުން އެފަދަ ލިޔުމެއް ނެތްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މިވެސް އިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
38. މަސައްކަތް ކުރުމުގައި އުޅުނު އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނަމެއް އެނ ގޭތޯ މިވެސް އާ ސުވާލުކުރުމުން އޭ ގެ
ސާފު ޖަވާބެއްވެސް މިވެސްއިން ދީފައި ނެތެވެ. މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ ފޮޓޯ އެއް އޮތްތޯ
ސުވާލުކުރުމުން އޭގެ ޖަވާބެއްވެސް މިވެސް ކިބައިގައި ނެތެވެ. މަސައްކަތް ކުރިކަން އެނގޭނެ
ޕީ.އެސް.އެމްގެ މުވައްޒަފެއް އެނގޭތޯ އެހުމުން އޭގެ ޖަވާބެއް ނެތެވެ. މަސައްކަތުގެ އަގަށް
އެއްބަސްވެފައިވޭތޯ އެހުމުން އޭގެ ޖަވާބެއް ވެސް ނެތެވެ.
17

2023/SC-A/01 [2026]SC48
39. ކަން މިހެން އޮތްކަމުގައި ވިޔަސް، ޙަވާލާދޭ ކަންކަމާގުޅޭ މަސައްކަތްތަކެއް 2018 ވަނަ އަހަރު
ކުރެވިފައިވާކަމާމެދު މި ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ޚިލާފެއް ނެތެވެ. ޚިލާފު އޮތީ މަސައްކަތްކުރީ މިވެސް
ކަމަށް ބުނާ ބުނުމުގެ މައްޗަށެވެ. ޕީ.އެސް.އެމް އިން ބަޔާންކުރާ ގޮތުގައި ޕީ.އެސް.އެމްއަށް 40 އަހަރު
ފުރޭ މުނާސަބަތާ ގުޅުވައި ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް އެކި ފަރާތްތަކުން ކުރަމުން ދިޔައެވެ. މީގެ ތެރޭގައި
ޕީ.އެސް.އެމްގެ މުވައްޒަފުންވެސް ހިމެނޭކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް ބުނެއެވެ. ނަމަވެސް ޙަ ވާލާދެވޭ މަސައްކަތް
16
މިވެސް އިން ކުރިކަން އެނގެން ނެތްކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން ބުނެފައިވެއެވެ. މިވެސް އިން ބުނާ
ގޮތުގައި އެ ފަރާތުން ފިޔަވައި މި މަސައްކަތަށް ދަޢުވާކޮށްފައި ނުވެއެވެ. މުޢާމަލާތެއްގައި އެހެން
ފަރާތެއް ދަޢުވާކޮށްފައި ނެތުމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އެކަމުގެ ސަބަބުން ޙައްޤެއް އުފަންވާނެ
17
ކަމެއް ނޫނެވެ. ޙައްޤެއް އުފަންވެއްޖެނަމަ، އެއާއެކު ފަރުވާއެއް އުފަންވެއެވެ. ޙައްޤެއް ނެތްނަމަ،
ދަޢުވާއެއް ނޯންނާނެއެވެ. އަދި ލިބިދެވޭނެ ފަރުވާއެއް ނެތެވެ.
40. ކޮންޓްރެކްޓަކީ ވަކި މިވެނި ގޮތަކަށް އޮތުން ލާޒިމު އެއްޗެއް ނޫންކަން ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނަ ށް
ބެލުމުން އެނގެއެވެ.
41. ނަމަވެސް ކުރިމަތީގައި މި އޮތް މައްސަލާގައި ހިމެނެނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ
ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ ދައުލަތުގެ ކުން ފުންޏެއް ހިމެނޭ މުޢާމަލާތެކެވެ. ޕަބްލިކް ސަރވިސް
18
މީޑިއާ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވަނީ ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ އެވެ. ޕީ.އެސް.އެމް ހިންގާނެ
19
ހަމަތަކާއި އުޞޫލުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އެ ޤާނޫނުގައެވެ. އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުޞޫލުތަކާއި
20
ޕޮލިސީތައް އެކުލަވާލުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ ކުންފުންޏަށް ލިބިގެންވެއެވެ . މިގޮތުން، "ޕަބްލިކް ސަރވިސް
16ޕީ.އެސް.އެމްގެ ވަކީލު ޢަލީ ރިޟާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި 26 އެޕްރީލް 2026 ގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަ އަދި
ޕީ.އެސް.އެމްގެ ވަކީލު ޢަލީ ސަމީރު 01 އޮކްޓޫބަރު 2026 ގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަ.
‘ubijusibiremedium’(wherethereisaright,thereisaremedy)17
18ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2015
19ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާ ޤާނޫނުގެ 1 ވަނަ މާއްދާ
20އބމ ގެ 57 ވަނަ މާއްދާ
18

2023/SC-A/01 [2026]SC48
21"
މީޑިއާގެ ބޭނުން ތަކަށް މުދަލާއި ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ސިޔާސަތު އެކަށައަޅައި
ޢަމަލު ކުރަމުންދާކަން އެނގެއެވެ. މިއީ ޤާނޫނުން ބާރުލިބިގެން އެކުލަވާލާފައިވާ ސިޔާސަތެކެވެ.
އެހެންކަމުން، ޕީ.އެސް.އެމް ގެ ކޮންމެ ކޮންޓްރެކްޓަކީ ޚާއްސަ ސިފަތަކެއް އެކުލެވިގެންވާ މުޢާމަލާތު
ތަކެކެވެ.
42. ޕީ.އެސް.އެމް އިން މާލީ ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުތަކަށް ބަލައި، ވަކި
އަދަދަކަށްވުރެ މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު އިތުރުވާނަމަ، އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ޚިދުމަތެއް ލިބިގަތުމަށްޓަކައި
22
ޓެންޑަރ އިވެލުއޭޝަން ކޮމިޓީގެ ހުއްދަ ލިބުމާއެކު ކުންފުނީގެ ބޯޑުގެ ހުއްދަވެސް އޮންނަން ޖެހެއެވެ.
މިއަށްފަހު، މި އިޖުރާއަތުގެ ފަހު މަރުޙަލާއަކީ އުޞޫލުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ލިޔުމުން ވެވޭ އެއްބަސްވުމެއް
23
އެކުލަވާލައި ސޮއިކުރުމެވެ. ކުއްލި ޙާލަތެއްގައި މުދަލާއި ޚިދުމަތް ހޯދުމުގެ އުޞޫލުތައް އެކުލަވާލާފައި
24
އޮންނައިރުވެސް ލިޔުމުން އެއްބަސްވުމެއް އޮތުން ލާޒިމުކުރާކަން އެނގެއެވެ.
43. މަތީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ޕީ.އެސް.އެމްގެ މާލީ އުޞޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، މިވެސް އާ
މަސައްކަތެއް ޙަވާލުކުރިކަން އެނގޭނެ ލިޔުމެއް ނެތެވެ. ހެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ނެތެވެ. މި
މައްސަލާގައި ބަހުސްކުރެވެނީ މިވެސް އިން ޙަވާލާދޭ މަސައްކަތްކޮށްފައިވަނީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ އެދުމުގެ
މަތިން ކުއްލި ޙާލަތުގައި ކަމަށެވެ. މި ޙާލަތުގައިވެސް މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރިކަން އެނގޭނެ ލިޔެކިއުން
ހުންނަން ވާނެއެވެ. އަދި މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތެއް ފެންނަން އޮންނަން ވާނެއެވެ.
މި މުޢާމަލާތުގައި އޮތީ މިވެސްގެ ފަރާތުން މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅިކަމަށް ބުނާ ދެ ކޯޓޭޝަނާއި
މަސައްކަތް ނިންމުމަށްފަހު ހުށަހެޅިކަމަށް ބުނާ ދެ އިންވޮއިސްއެވެ. މައްސަލައާ ގުޅިގެން އިތުރަށް
މިވެސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ ޞައްޙަކަމާމެދު ސުވާލު އޮތް ޕީ.އެސް.އެމް އެތެރޭގެ
21ސިޔާސަތުގެ ރިފަރެންސް ނަންބަރު 02)PSM-P/PP-09/16 ފެބުރުވަރީ)2017
22 އބމ، 3.5.10 ވަނަ މާއްދާ
23އބމ ، 3.5.10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
24 އބމ، 3.11 ވަނަ މާއްދާ
19

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ލިޔެކިއުންތަކެވެ. މި ލިޔުންތަކަކީ ބަހުސްގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ޞައްޙަ ލިޔުންތަކެއްކަމަށް ބެލިކަމުގައިވިޔަސް
އެ ލިޔުންތަކުން ޕަބްލިކް ސަރވިސް މީޑިއާގެ ބޭނުންތަކަށް މުދަލާއި ޚިދުމަތް ހޯދުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
ގޮތުގެ ސިޔާސަތުގައިވާ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަކޮށް މިވެސް އާ މަސައްކަތް ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަން ސާބިތު
ނުވެއެވެ. އެ ސިޔާސަތާ ޚިލާފަށް ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ކަމަކީ އަލްޓްރާ ވައިރެސް ނިންމުމަކަށް ނޫނީ
ނުވާނެއެވެ. މިފަދަ ނިންމުން ތަކަކީ ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ތަންފީޒުކުރެވިދާނެ ނިންމުން ތަކެއް ނޫނެވެ.
44. މި ބުނެވުނު ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ޙަވާލާދެވޭ މުޢާމަލާތުގައި ޕީ.އެސް.އެމް އާއި މިވެސް އާދެމެދު
ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުޖޫދު ވެފައިވާކަމަށް ބުނެވިދާނެ ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި
ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުޖޫދުވެ ފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް
ދެކެމެވެ.
ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭތޯ
45. މިވެސް ގެ ފަރާތުން ޕީ.އެސް.އެމްގެ ކިބައިން 1,460,468.00ރ. (އެއްމިލިޔަން ހަތަރުލައްކަ
ފަސްދޮޅަސްހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އަށެއް ދިވެހި ރުފިޔާ) ހޯދުމަށް އެދިފައިވާއިރު، ކުރިން
ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފަދައިން ފައިސާ ހޯދުމަށް އެދޭ މުޢާމަލާތެއް ކުރެވިފައިވާކަން އެނގޭނެ ހެއްކެއް އަދި
ލިޔެކިއުން ފެންނަން ނެތެވެ. އަދި ފައިސާ ހޯދުމަށް އެދޭ މަސައްކަތް މިވެސް އިން ކޮށްފައިވާކަން
ސާބިތު ނުވެއެވެ. ފައިސާ ދައްކަން އެއްބަސްވިކަމެއް އެނގެން ނެތެވެ.
46. ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކުން ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގެ ޤާނޫނު25އަށް ޢަމަ ލުކުރުން ލާޒިމު ނޫންކަމަށް ދޭހަވާ
ގޮތަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލް އޮފީހުން ހުށަހެޅި ދު ސްތޫރީ މައްސަލަ (26)2010 މި ޤަޟިއްޔާގައި
ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަކަން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި ނިންމުމަކުން
ދައުލަތުގެ ތަންތަނަށް ބޭނުންވާނެ ތަކެތި ގަތުމަށާއި، ޚިދުމަތް ހޯދުމަށާއި، ދައުލަތުގެ ތަންތަނުގައި
25ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2006
2010/SC-C/3226
20

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ބޭނުންވާ އެކިއެކި މަސައްކަތް ކުރުވުމަށްޓަކައި، ނަޒާހަތްތެރިކަމާއެކު ހާމަކަންބޮޑު ވާދަވެރި މާހައުލެއްގައި
ޕްރޮކިއުމަންޓުގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި އޮންނަ ޒިންމާއިން ސަރުކާރު ކުންފުނިތައް
ބަރީއައެއް ނުވެއެވެ. މިކަމުގައި ދައުލަތުގެ އޮފީހެކޭ ނުވަތަ ސަރުކާރު ކުންފުންޏެކޭ (ވިޔަފާރީގެ
އުޞޫލުން ހިންގާ ސަރުކާރު ތަންތަން ހިމެނޭހެން) ތަފާތެއް ނެތެވެ.
47. ކުރެވޭ ކޮންމެ ޚަރަދަކީ ލިޔެކިއުމުން ފެންނަން ހުންނަ ޚަރަދަކަށް ވާންވާނެއެވެ. އަދި ޤާނޫނުގައި
އެކަށައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހިސާބު ކިތާބު ބެލެހެއްޓިފައި ހުންނަން ވާނެއެވެ. ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާއިން
ޚަރަދު ކުރެވޭ ކޮންމެ ފައިސާ ފޮއްޗަކަށް ޖަވާބުދާރީ ވެވެން ޖެހޭނެއެވެ. މިއީ ޤާނޫނުތައް ލާޒިމްކުރާ
27
ހަމަތަކެވެ. އަދި އާންމު މަސްލަޙަތުގެ އުޞޫލުތައް ލާޒިމުކުރާ ކަންކަންމެއެވެ. މިހާރަށް ބަލައިފިނަމަ،
ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކުން މާލީ ކަންކަން ތަރުތީބުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ނަމޫނާ ހަމަތަކެއް ދައުލަތުގެ
ވިޔަފާރި ތަންތަން ޕްރައިވަޓައިޒްކުރުމާއި ކޯޕަރަޓައިޒްކުރުމާއި އަދި މޮނިޓަރކޮށް އިވެލުއޭޓުކުރުމުގެ
28
ޤާނޫނު ގެ ދަށުން ޕްރައިވަޓައިޒޭޝަން އެންޑް ކޯޕަރައިޓައިޒޭޝަން ބޯޑުން ވަނީ އެކުލަވާލާ
އާންމުކޮށްފައެވެ.
48. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން މިހެން އޮންނަ ހިނދު، ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކުގެ މާލީ ކަންކަން
ތަރުތީބުވެފައިވަ ނީ އޮންނަ އިންތަކަކާއި އުޞޫލުތަކެއްގެ މައްޗަށް ކަން އެއީ އާންމުކުރެވިފައި ހުންނަ
ކަންކަމެވެ. މި ކަންކަން ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏަކާއެކު މުޢާމަލާތް ކުރާ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް އޮޅުން ފިލާފައި
އޮންނާނެކަން އެއީ ޑޮކްޓަރިން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޓިވް ނޯޓިސްގެ އުޞޫލުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވި
އިފްތިރާޟުކުރެވިފައި އޮން ނަ ކަމެވެ. ކަ ންމިހެން އޮންނައިރު، ޕީ.އެސް.އެމް އާ މުޢާމަލާތު ކުރާއިރު،
ޕީ.އެސް.އެމް އަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ
PublicPolicyPrinciples27
28ޤާނޫނު ނަންބަރު 03/2013
21

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ކުންފުންޏެއް ކަ ން އެނގޭނެކަމާއި އަދި ފައިސާ އާއި މާލީ ކަންކަމުގައި ޚާއްސަ އުޞޫލުތަކަށް އެ
ކުންފުނިން ޢަމަލުކުރެވޭނެކަން މިވެސްއަށް އެނގިފައި އޮންނާނެ ކަމަށް ޤާނޫނު ދަނެއެވެ.
49. ބަޔާންވެދިޔަ އުޞޫލުތަކުގެ ބޭރުން ހިނގާފައި އޮންނަ މުޢާމަލާތެއްގައި، މިވެސް އިން ފޮނުވާފައިވާ ދެ
އިންވޮއިސްއަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން ފައިސާ ދައްކަން ހުއްދަކުރާ ސަބަބެއް ނެތެވެ. އަދި އިންވޮއިސް
އެއް ފޮނުވައި ރައްދުވާ ފަރާތުން ހަނުހުރުމަކީ އެ އިންވޮއިސްގައިވާ ޝަރުޠުތަކަށް ޟިމްނީ ގޮތުން
ރުހުނީކަމަށް ބެލުން ނޫން ކަމަށް މި ކޯޓުގެ ސެންޓަރ އެންޓަރޕްރައިސަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ.
މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް ލިމިޓެޑް 2021[SC 99]މި ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމާއެކު މި މައްސަލާގައި
ޙަވާލާދޭ ދެ އިންވޮއިސް އާ ގުޅިގެން ޕީ.އެސް.އެމް އިން އުފުލަންޖެހިދާނެ އިތުރު އިލްތިޒާމެއްވެސް ނެތެވެ.
އަދި ދައްކަން ޖެހިދާނެ ފައިސާއެއް ނެތެވެ.
50. ކަނޑައެޅިފައިވާ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރެވިފައިނުވާ ޙާލަތުގައި، އެ މަސައްކަތެއް
ކުރީ ސަރުކާރު ކުންފުންޏެއްގެ އެދުމުގެ މަތިން، އެއްބަސްވެގެން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ މަސައްކަތުގެ
މަންފާ އަގެއް ނެތި އެ ކުންފުންޏަކަށް ލިބުމަކީ ނުޙައްޤު މުއްސަނ ދިކަމެއް ލިބުންކަމަށް ބުނުމުގެ
29
ފުރުސަތު އޮންނާތީވެ ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަށް އެކަށީގެންވާ އަދި ޢަދުލުވެރި އަގެއް ކަނޑައެޅުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެން ވެއެވެ. މި ޙާލަތުގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް މުޢާމަލާތަކީ އެ
މުޢާމަލާތުގައި ކަންހި ނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލައި ހަމަ ހަޤީޤަތުގައިވެސް ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެއްކަމާއި،
ހެޔޮ ނިޔަތުގައި އިޖުރާއަ ތު ފުރިހަމަކުރުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަން ސާފުވާން ވާނެއެވެ.
އަދި ކޮރަޕްޝަނާއި އެ ނޫންވެސް އެފަދަ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ކަންތައްތަކެއް އެއްކިބާވެފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަމަށް
ފަނޑިޔާރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކަންކަމުން ޤަ ބޫލުކުރެވެން ވާނެއެވެ.
51. މި މައްސަލާގައި، އެ ހިސާބަށް ދިއުމުގެ ފުރުސަތެއް ނެތެވެ. ސަބަބަކީ، ޙަ ވާލާދޭ މަސައްކަތްތަކަކީ
މިވެސް އިން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެއްކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތު ނުވާތީއެވެ.
QuantumMeruit29
22

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ކުރީގެ ޙުކުމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވުން
52. މީގެ ކުރިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގެ ނިންމު ންތަކަށް
ކުރިމަތީގައި މި އޮތް މައްސަލައިގައި ޙުކުމްކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން
ބުނެއެވެ. މި ސަބަ ބަށްޓަކައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2 އާ
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނިންމުން ޚިލާފު ކަމަށް ޕީ.އެސް.އެމް އިން ދެކެއެވެ. މި މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "މައްސަލަ އާ އެއްފަދަ އެހެން މައްސަލަތަކުގައި އެ ކޯޓުން ކުރިން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް
"
ނުވަތަ އެ ކޯޓަށްވުރެ މަތީ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި
" "
ވާތީވެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ކުރީގެ ނިންމުމެއް ކަމުގައިވާ ބިގް ބޮކްސް މައްސަލަ މި މައްސަލަ
އާ ޚިލާފުކަމަށެވެ.
53. ބިގް ބޮކްސް މައްސަލައިގެ ޚުލާސާއަކީ ކުރިމަތީގައި މި އޮތް މައްސަލައިގެ އެއް ޚަސްމުގެ ގޮތުގައި އޮތް
ޕީ.އެސް.އެމް އާއި އެހެން ފަރާތަކާ ދެމެދު ހިނގާފައިވާ މި ބާވަތުގެ މައްސަލައެކެވެ. ބިގް ބޮކްސް
މައްސަލާގައި ބިގް ބޮކްސް އިން ދަޢުވާކުރީ އިންވޮއިސްއެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޕީ.އެސް.އެމްގެ ކިބައިން
2,300,000.00ރ. (ދެމިލިޔަން ތިން ލައްކަ ރުފިޔާ) ހޯދުމަށެވެ. އަދި ދަޢުވާގައި ފައިސާ ނުދެއްކުމުން
ޖޫރިމަނާވެސް ހިމަނާފައިވެއެވެ.
54. ބިގް ބޮކްސް މައްސަލާގައިވެސް އެ ފަރާތަށް މަސައްކަތް ޙަވާލުކުރިކަން އެނގޭނެ ލިޔެކިއުމެއް ނެތެވެ.
ހުށަހެޅިފައި އޮންނަނީ އިންވޮއިސް އެކެވެ. މި އިންވޮއިސްގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ ޕީ.އެސް.އެމްގެ
އެދުމަކަށް ޓީ.ވީ.އެމް ބިލްޑިންގ ތެރޭގައި ޕޮލިސް ޕޯސްޓެއް ރޭނުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްފައިވާ ކަމަށެވެ.
މި މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް ބިގް ބޮކްސް ގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ މިވެސް އިން ހުށަހެޅި ބާވަތުގެ
ކުންފުނީގެ އެތެރޭގެ ލިޔުންތަކެވެ. އިތުރަށް އެ ކުންފުނިން ޝަފަހީ ހެއްކެއް ހުށަހެޅިއެވެ. ބިގް ބޮކްސް
މައްސަލާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އުފުލަންޖެހެނީ
ބިގް ބޮކްސްގެ ފަރާތުން ކަމަށެވެ. އަދި ބިގް ބޮކްސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިންވޮއިސްގައިވާ
23

2023/SC-A/01 [2026]SC48
މަސައްކަތް ޕީ.އެސް.އެމް ގެ ފަރާތުން ޙަ ވާލުކޮށްފައިވާކަން އެނގެން ނެތް ކަމަށެވެ. އަދި ޕަބްލިކް
ސަރވިސް މީޑިއާ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޕީ.އެސް.އެމްއިން އެކުލަވާލާފައިވާ ޕްރޮކިއުމަންޓް އުޞޫލުތަކާ
އެއްގޮތަށް އެއްބަސްވުމެއް ހެދިފައި ނުވާ ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގައި މަދަނީ
މިންގަނޑުން ބިގް ބޮކްސް އިން އުފުލަންޖެހޭ އިލްތިޒާމް އުފުލާފައި ނުވާތީވެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން
މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ތާއީދުކޮށެވެ. ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ ބިގް ބޮކްސް އިން
ޙަވާލާދޭ މަސައްކަތް ޕީ.އެސް.އެމްގައި އެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާކަން ސާބިތު ނުވާކަމަށެވެ.
55. އެ ކޯޓަކުން ކުރިން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކަށް މައްސަލައެއްގައި ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ބެލިދާނެ ކަންކަމުގެ
ތެރޭގައި އެއީ، (1) އެއް ބާވަތެއްގެ މައްސަލައެއްތޯ އާއި، (2) ކުރިމަތީގައި އޮތް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި
ވާސިލުވާންޖެހޭ ސަބަބުތަކާއި ކުރިން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަ އާ އުޞޫލީ ތަފާތުތަކެއް ހުރިތޯ އާއި،
(3) ކުރިން ނިންމާފައިވާ މައްސަލައަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް)ފަހުން ޤާނޫނަކަށް އައި ބަދަލެއްގެ ސަބަބުން
ނުވަތަ މަތީ މަރުޙަލާއެއްގެ ކޯޓެއްގެ ނިންމުމެއްގެ ސަބަބުން) ހުރަހެއް އޮތްތޯ ބެލުން ހިމެނެއެވެ.
56. ބިގް ބޮކްސް މައްސަލައަށް ނަޒަރުކުރާއިރު، ކުރިމަތީގައި މި އޮތް މައްސަލަ އާ ހުރި ތަފާތަކީ ކޮބައިތޯއެވެ.
ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާއަކީ އެއް ބާވަތެއްގެ ދަޢުވާއެކެވެ. ހުށަހެޅުނީ އެއް ބާވަތެއްގެ ހެކިތަކެކެވެ.
ބަހުސްކުރެވު ނީ އުޞޫލީ އެއް ޚުސޫމަތަކަ ށެވެ. ދެ މައްސަލާގައިވެސް ދަޢުވާ ރައްދުވީ ޕީ.އެސް.އެމް ގެ
މައްޗަށެވެ. އަދި ބިގް ބޮކްސް މައްސަލައަށް ކުރިމަތީގައި މިއޮތް މިވެސް މައްސަލަ ނިންމުމުގައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ޤާނޫނަކަށް އައި ބަދަލެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުމެއްގެ ސަބަބުން ހުރަހެއް އޮތްކަން އެނގެން ނެތެވެ. މި ކަންކަން މި މަގުން
ހުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި މި އޮތް މިވެސް މައްސަލާގައި ބިގް ބޮކްސް
މައްސަލައިގެ ޙުކުމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފައި ނުވަނީ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2
ވަނަ ނަންބަރު އާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑެވެ.
24

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ނިންމުން އަދި ނަތީޖާ
57. ބުނެވުނު ކަންކަމުގެ އަލީގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
ޕީ.އެސް.އެމް އާއި މިވެސް އާ ދެމެދު ކޮންޓްރެކްޓެއް ވުޖޫދު ވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އުޞޫލުތަކާ
އެއްގޮތަށް ކަމަކަށް އަހުރެން ނުދެކެމެވެ. އަދި މި ބާވަތު ގެ އެހެން މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާ ބިގް ބޮކްސް
މައްސަލާ ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަށް މި އިސްތިއުނާފުގައި ޙަވާލާދެވޭ މައްސަލާގައި
ގޮތެއް ނިންމުމު ގައި އެ ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވަނީ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ) އާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނުމުގެ ފުރުޞަ ތު ބޮޑުކަމަށް ދެކެމެވެ.
58. އަދި މި ނަތީޖާއަށް ވާސިލުވުމާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/252
ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރަން ޖެހޭކަމަށް އަހުރެން ދެކެމެވެ.
ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު
59. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދު اله ޙަމީދުގެ ރައުޔު
60. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޑރ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދުކުރަމެވެ.
ޙުކުމް
ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެ ގޮތުގެމަތިން ހުރުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ
ނަންބަރު 2020/HC-A/252 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ
އެއްގޮތްކަމަށް ބެލެވޭނެ ހަމައެއް ނެތުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/HC-A/252
25

2023/SC-A/01 [2026]SC48
ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން
ބާޠިލުކޮށް ފީމެވެ.
މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:
ޢާއިޝާ ޝުޖޫން މުޙައްމަދު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ޢަބްދުاله ޙަމީދު
(ރިޔާސަތު)
26